

Jaarverslag 2022

**Braille Autoriteit
voor de Nederlandse Taal**

⠠⠠ Braille
⠠⠠ Autoriteit

contactadres:

Postbus 97603 – 2509 GA – Den Haag

tel: +31 70 2629294 | e-mail: contact@braille-autoriteit.org

IBAN NL52 ABNA 0523 6386 04 t.n.v. De Taalunie – Braille-Autoriteit

---

Inhoudsopgave:

1. Inleiding
2. Convenanthouders
3. Bijeenkomsten Besluitvormend Comité
4. Organisatie en activiteiten
5. Standaarden
6. PR & Communicatie
7. Financiën
8. Tot slot

1 Inleiding

De organisaties die in Nederland en Vlaanderen betrokken zijn bij het lezen, produceren en onderwijzen van braille werken samen in de Braille Autoriteit. Deze organisaties (convenanthouders) willen werken aan heldere en toekomstbestendige standaarden en richtlijnen op het gebied van braille, zodat de kwaliteit van alle taaluitingen in braille wordt verbeterd.

Specifieke doelstellingen van de Braille-Autoriteit:

- a. Het ontwikkelen en vastleggen van de braillestandaarden
- b. Het uitbrengen van een braillekeurmerk met een bijbehorende kwaliteitsmonitor
- c. Het verspreiden van de kennis over en van het brailleschrift in al zijn aspecten
- d. Het waarborgen van de betrokkenheid van de braillegebruikers.

Het besluitvormend comité (BC) voert de besturing en verdere ontwikkeling van de Braille Autoriteit uit. Het BC heeft het mandaat namens convenanthouders besluiten te nemen en in operationele zaken op te treden als de Braille Autoriteit. In dit document doet het BC verslag van de voortgang en activiteiten in 2022.

2 Convenanthouders

Op 12 december 2017 is te Brussel het Convenant voor de Braille Autoriteit voor de Nederlandse Taal getekend. Via een addendum is de samenwerking binnen dit convenant verlengd voor de periode 2022 t/m 2024. Er zijn sinds de ondertekening van het convenant in 2017 een aantal organisaties van naam gewijzigd, afgesplitst of opgeheven. Sinds 2022 worden de volgende organisaties convenanthouders genoemd:

Namens de belangenorganisaties en gebruikersverenigingen

Brailleliga

Symfoon Vlaams blinden- en slechtziendenplatform

VEBES, Vereniging van Blinden en Slechtzienden,

Vlaams Oogfonds

Oogvereniging Nederland

Vereniging Onbeperkt Lezen

Nationale Stichting voor Blinden en Slechtzienden in Suriname (NSBS)

Namens de Bibliotheken en Dienstverleners

Luisterpuntbibliotheek vzw

Bibliotheekservice Passend Lezen

Namens het Onderwijs en Revalidatie

Centrum Ganspoel

Koninklijk Instituut Woluwe

Bartiméus

Koninklijke Visio

Namens de Productiecentra

Blindenzorg Licht en Liefde

Kamelego

Transkript

CBB

Dedicon

Algemeen

Taalunie

3 **Bijeenkomsten Besluitvormend Comité**

Het Besluitvormend Comité had tot 1 maart 2022 de volgende samenstelling:

- Mia Engels, Transkript, namens de dienstverleners in Vlaanderen
- Marcel Janssen, Koninklijke Visio, namens Vivis-onderwijs in Nederland
- Bart Simons, Blindenzorg Licht en Liefde, namens de Vlaamse belangenorganisaties
- Andrea Haklander, CBB, namens de Nederlandse dienstverleners
- Monique Oudshoorn, Vereniging Onbeperkt Lezen, voorzitter, namens de belangenorganisaties in Nederland
- Karin Samson, Koninklijke Woluwe, namens het onderwijs in Vlaanderen
- Catia Cucchiarini (Taalunie)

Samenstelling Besluitvormend Comité na 1 maart 2022:

- Voorzitter: Bart Simons (Vebes), namens de Vlaamse braillegebruikers
- Secretaris: Monique Oudshoorn (Vereniging Onbeperkt Lezen) namens de Nederlandse braillegebruikers
- Penningmeester: Marcel Janssen (Visio) namens de Nederlandse onderwijsinstellingen
- Karin Samson (K.I.Woluwe) namens de Vlaamse onderwijsinstellingen
- Edwin Meijerinck (Dedicon) namens de Nederlandse producenten
- [vacant] namens de Vlaamse producenten
- Catia Cucchiarini (Taalunie)

De (administratieve) ondersteuning werd gedurende 2022 geleverd door Vereniging Onbeperkt Lezen.

Het Besluitvormend Comité heeft in 2022 vier keer vergaderd. Vanwege positieve ervaringen tijdens de coronaperiode om paktische redenen het online vergaderen voortgezet. Er heeft wel één fysieke vergadering plaatsgevonden en dat had te maken met de wisseling van de wacht. Aansluitend op deze vergadering was er een informeel samenzijn van nieuwe en oude leden van het Besluitvormend Comité.

De vergaderdata waren:

- 14 februari 2022 (extra overleg in verband met addendum)
- 9 maart 2022
- 1 juni 2021 te Antwerpen
- 20 oktober 2022

4 Organisatie en activiteiten

In 2018 is veel aandacht besteed aan het opzetten van de organisatie. Vanaf 2019 zijn de werkzaamheden meer inhoudelijk geweest. In 2020 zijn de belangrijkste opdrachten tot een afronding gekomen. In 2021 heeft de Braille Autoriteit zich vooral bezig gehouden met het afronden van de standaarden voor het 8-punts braille, zijn er veel inspanningen verricht om tot afspraken te komen met het NEN-normeninstituut en is er overlegd met de convenanthouders over de toekomstige samenwerking.

In 2022 ging het vooral om het concreet maken van de intentie tot langduriger samenwerking binnen de Braille Autoriteit. Zo hebben alle partners het addendum formeel ondertekend en is de verlenging van de samenwerking (t/m 2024) een feit.

Nieuwe convenantpartner uit Suriname

Op 6 oktober 2022 heeft de Nationale Stichting voor Blinden en Slechtzienden in Suriname (NSBS) zich officieel aangesloten bij de Braille Autoriteit voor het Nederlands. Dit gebeurde in Paramaribo, waar het convenant van de Braille Autoriteit officieel werd ondertekend door Erla Cambridge, voorzitter van het NSBS-bestuur, en Kris van de Poel, algemeen secretaris van de Taalunie, namens de Braille Autoriteit.

Toetreding partners

Het Besluitvormend Comité vindt het, met name bij het ontwikkelen en vaststellen van standaarden en richtlijnen voor het 8-punts braille, essentieel dat ook hulpmiddelenleveranciers zijn betrokken. Het convenant voorziet daarin, omdat daarin is omschreven dat voor werkgroepen naast medewerkers van convenanthouders ook deskundigen van daarbuiten kunnen participeren. Het Besluitvormend Comité was van

mening dat er commitment moet zijn met de Braille Autoriteit en heeft daartoe het begrip “partner van de Braille Autoriteit” geïntroduceerd.

De volgende organisaties hebben zich als partner aangesloten bij de Braille Autoriteit:

Babbage te Roosendaal (NL)	- partner sinds 8 maart 2019
Vispero te Barendrecht (NL)	- partner sinds 19 april 2019
Integra te Heverlee (B)	- partner sinds 20 september 2019
Lexima Reinecker Vision (NL)	- partner sinds 17 oktober 2019

Sinds 2020 hebben zich geen nieuwe partners meer aangemeld.

Afstemming met andere standaarden/ standaardiseringsinstituten

Vanuit de Braille Autoriteit is contact gezocht met organisaties die werken met standaarden voor braille (zoals die van pharmabraille.com en World Braille Usage, NEN-normering). Het BC is van mening dat het belangrijk is dat de standaarden van de Braille Autoriteit gevolgd worden en dat dit aan deze organisaties kenbaar gemaakt wordt. In de eerste convenantsperiode is gebleken dat niet alle organisaties hierover goed benaderbaar zijn (contactgegevens ontbreken of men leidt een “slapend” bestaan).

- World Braille Usage heeft bij navraag te kennen gegeven dat er geen plannen zijn om te werken aan een update van hun publicatie waarin standaarden zijn verzameld.
- Het is niet gelukt om contact te leggen met “pharmabraille.org”.
- Informatie die over braille-standaarden op Wikipedia staan is geactualiseerd en enkele fouten zijn verbeterd.
- Met het NEN-normeringsinstituut heeft de Braille Autoriteit wel contact kunnen leggen, contacten die in 2020 en 2021 zijn geïntensiveerd. NEN heeft na onderzoek geconcludeerd dat de standaarden uit 1992 en 1994 aan herziening toe zijn. Inmiddels loopt er een traject bij de NEN om te komen tot een actuele standaardisering. Dit traject is van groot belang voor de uiteindelijke acceptatie van de standaarden van de Braille Autoriteit. Zolang de verouderde NEN-normen blijven bestaan, gelden die namelijk als officiële normen voor Nederland. Als die normen herzien worden of gaan vervallen dan is het mogelijk om de standaarden van de Braille Autoriteit daarvoor in de plaats te zetten. Dit is vooral belangrijk voor partijen die niet direct bij braille betrokken zijn, maar die braille willen toepassen. Met de implementatie van het VN-verdrag HANDICAP is te verwachten dat de toepassing van braille zal toenemen. Helaas werd in 2022 langzaam duidelijk dat de NEN voor het actualiseren van de normen een forse offerte had ingediend. Een investering die de Braille Autoriteit niet reeel vond en als maatschappelijke organisatie ook niet kon dragen. Er is gepoogd bij de overheid gehoor te krijgen voor deze impasse, maar uit niets is gebleken dat het zinvol is dit traject op deze wijze voort te zetten. Aan de NEN zal dringend worden verzocht de verouderde normen niet meer aan te bieden.

Vlaamse en Nederlandse parlementsleden geïnformeerd over het belang van de Braille Autoriteit

Op 16 mei 2022 vond tijdens de vergadering van de Interparlementaire Commissie van de Nederlandse Taalunie in het Vlaams Parlement een hoorzitting plaats over de Vlaams-Nederlandse samenwerking rond de inclusie van blinden en slechtzienden en doven en slechthorenden.

Catia Cucchiarini presenteerde het beleid van de Taalunie dat erop gericht is het Nederlands voor iedereen toegankelijk te maken en dat aansluit bij het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap. Dit verdrag beoogt een paradigmaverschuiving waarbij het uitgangspunt is juist dat als mensen tegen beperkingen aanlopen, dit niet te wijten is aan hun handicap, maar aan het feit dat onze maatschappij daar onvoldoende op is voorbereid.

Om de toegankelijkheid voor blinden en doven te vergroten, ondersteunt de Taalunie het gebruik van braille en van de Vlaamse en Nederlandse gebarentalen, VGT en NGT, en de ontwikkeling van taal- en spraaktechnologische toepassingen voor het Nederlands. Bart Simons, voorzitter van de Braille Autoriteit, presenteerde de resultaten van de standaardisering van braille in het Nederlands taalgebied.

Tijdens de hoorzitting werd de behoefte aan hernieuwde Vlaams-Nederlandse samenwerking op dit gebied en aan toegankelijke digitale taalmaterialen nog eens benadrukt.

voelbare emoticons

Naar aanleiding van krantenartikelen over de weergave van emoticons in Braille, namen we contact op met Walda Verbaenen, onderzoekster aan de Universiteit Hasselt (UHasselt). Zij werkt als grafisch ontwerper en houdt zich bezig met het tactiel weergeven van de visuele wereld. Zo heeft ze kunststof plaatjes gemaakt van 22 emoticons in reliëf, die daardoor voelbaar zijn. Daarmee beoogt ze uit te leggen hoe ze er visueel uitzien. Het idee is beoordeeld als creatief, maar de vraag is of het bruikbaar is. De huidige printers kunnen geen raster van 3x3 punten printen. En ook op een brailleleesregel kan je het niet weergeven. De gebruikte punten zijn ook groter dan de braillepunten. Het past dus niet in een doorlopende tekst.

Emoticons zijn natuurlijk belangrijk. Je mag ze niet zomaar weglaten. Er is echter nog geen goede manier om ze in braille weer te geven. De Braille Autoriteit ziet het als zeker als positief dat hierover nagedacht wordt.

5 Voortgang standaardisering via werkgroepen

Standaardisering braille voor algemeen gebruik (6-punts braille)

Er ligt een versie “zespuntsbraillestandaard – versie 2019”.

Afgesproken is om vanaf 2021 de standaarden en richtlijnen voor 6-punts braille een aantal jaren ongemoeid te laten.

De standaarden en richtlijnen zijn gepubliceerd in een goed leesbaar overzicht, dat te vinden is op de website braille-autoriteit.org.

Belangrijk is dat het werk niet eindigt bij het publiceren van de standaard. De Braille Autoriteit zal zich sterk moeten maken bij producenten en leveranciers van brailleproducten om de standaard ook technisch toe te passen.

Er is in 2022 uitvoering gegeven aan de noodzaak deze wijzigingen aan te brengen in de versie 3.20 van Liblouis.

Standaardisering 8-punts braille

De eerste versie standaard “achtpunts braillestandaard - versie 2020” is vastgesteld. Dit is de standaard voor het weergeven van braille in het achtpuntssysteem in het Nederlandse taalgebied. In 2022 is de totstandkoming van een versie II tot afronding gekomen. Deze standaard moet de computergebruiker in staat stellen om alles wat op het computerscherm verschijnt, op de brailleleesregel te lezen en te noteren in de vorm van achtpuntsbraille. De standaard is een brailletabel die symbolen op het scherm “vertaalt” naar puntjespatronen op de brailleleesregel.

De standaardisering wordt begeleid door een werkgroep bestaat uit braillegebruikers, docenten, leerlingenbegeleiders en mensen met technische kennis over software en braille-apparatuur. De werkgroep heeft 9 leden: 6 uit Nederland en 3 uit Vlaanderen.

- Bart Simons (Blindenzorg Licht en Liefde), coördinator
- Peter Hendriks (braillegebruiker)
- Don Van Dijk (Visio)
- Annemiek Van Leendert (Visio)
- Eric De Quartel (Bartiméus)
- Leonard De Ruyter
- Inge Segers (K.I. Woluwe)
- Ivo Van Genechten (Integra)
- Davy Kager (Dedicon)

Standaardisering Kortschrift

Omdat er geen kortschrift meer wordt aangeleerd en ook niet meer wordt geproduceerd, ziet het Besluitvormend Comité het niet als zijn taak om een standaard voor kortschrift tot stand te brengen.

Standaardisering Rekenen en Wiskunde

Het Besluitvormend Comité heeft na consultatie van het veld besloten om af te zien van een traject om complexere wiskundige symbolen in braille te gaan noteren.

Standaardisering muziekbraille

In 2020 is binnen het Besluitvormend Comité gesproken over nut en noodzaak om als Braille Autoriteit ook te komen tot standaardisering van muziekbraille.

Misschien ligt de behoefte niet zozeer in het vastleggen van een standaard, maar meer om de teruglopende belangstelling voor muziek en de gevolgen die dat heeft voor muziekbeoefenaren met een visuele beperking.

Besloten is daarom om eerst een kick off bijeenkomst muziekbraille te organiseren met (ervarings-)deskundigen in Nederland en Vlaanderen. Het lukte nog niet de bijeenkomst in dit jaar te organiseren.

6 PR & Communicatie

Een belangrijk aspect is het vergroten van de betrokkenheid en het aandacht vragen voor het bestaan en de werkzaamheden van de Braille Autoriteit. Het BC zal alle ontwikkelingen en nieuws uit de werkgroepen aandachtig volgen en deze zoveel mogelijk publiceren.

Er is een mailinglijst met daarin een onderscheid tussen groepen, zoals convenanthouders, partners en het brede veld/geïnteresseerden. Deze mailinglist wordt onderhouden en ingezet bij het versturen van digitale nieuwsbrieven.

Digitale Nieuwsbrieven

In 2022 is slechts één nieuwsbrief verzonden en wel eind oktober 2022. De nieuwsbrief over de verlengde samenwerking binnen de Braille Autoriteit, over de nieuwe convenantpartner in Suriname en over de bijeenkomst van Vlaamse en Nederlandse parlementariërs waar de betekenis van braille en braillestandaarden is besproken. Verder is een stand van zaken medegedeeld over de nog te plannen bijeenkomst muziek en braille. Ook stond in deze nieuwsbrief nog een tip over een Europese website over braille. is zowel verzonden aan de algemene lijst als aan de conveanthouders.

Op de verzendlijst in 2021 staan 184 contacten.

De Braille Autoriteit regelmatig benaderd voor vragen op het gebied van braille, die niet helemaal passen binnen het taakveld van de Braille Autoriteit, maar wel relevant zijn. Op de website is daarom een rubriek 'vraag en antwoord' geïntroduceerd (<https://braille-autoriteit.org/vraag-en-antwoord>). Daarin publiceren we antwoorden op binnengekomen vragen over braille die niet direct met de standaarden verband houden.

7 Financiën

Het financiële kader is beschreven in het jaarplan 2022. De financiële afspraken gelden sinds de start van de samenwerking en zijn herbevestigd in het addendum.

De beschikbare reserve maakt het niet nodig om in de periode 2022 tm 2024 aanvullende financiële middelen te genereren.

De Koninklijke Bibliotheek in Nederland is geen convenantpartner, maar heeft de samenwerking wel ondersteund en gestimuleerd met financiële middelen.

De Taalunie beheert de financiën en verzorgt de betaling van facturen.

Een overzicht van de inkomsten en uitgaven in 2022 is in deze paragraaf opgenomen. Dat er in het verslagjaar geen werkgroepen actief waren én er geen evenementen zijn georganiseerd is in de uitgaven terug te zien. Nu de Braille Autoriteit langer functioneert wordt meer duidelijk dat dit in de huidige opzet met een relatief beperkt budget mogelijk is.

	Saldo op 01.01.2022	€ 160.338,80
	Omschrijving	
Ontvangen in 2022:	Geen ontvangsten	0
Uitgegeven in 2022:		
	Terugkerende kosten:	
	• Websitebeheer	370,94
	• Kosten vergaderlocatie	0
	• Projectsecretariaat en representatie	0
	• Vacatie- en reiskostenvergoedingen	
	• Begeleiding werkgroep(en)	0
	Eenmalig:	
	• Implementatie standaarden in Liblouis	3.872,00

	• Feestelijke bijeenkomst ivm bestuurswisseling	1.763,68
	Saldo op 1 januari	160.338,80
	Eraf	-6.006,62

	Saldo op 31 december	€ 154.332,19

8 Tot slot

De samenwerking gold in aanvang voor de periode 2018-2020, waarbij de intentie was dit initiatief om te bouwen tot een structurele samenwerking, waarbij werkzaamheden en bekostiging duurzaam geborgd zijn. In 2021, een tussenjaar, zijn afspraken gemaakt voor het vervolg. Er is niet gekozen voor een structurele samenwerking, maar voor een verlenging van de samenwerking van 3 jaar op basis van de financiële middelen die resteren uit de eerste convenantsperiode. In jaarplannen zullen de activiteiten voor dat jaar worden beschreven en een doorkijkje worden gegeven in de ambities voor de volgende jaren. Voor 2023 en 2024 wordt nog een nieuw jaarplan gemaakt.

Er zijn nog een aantal opdrachten die moeten worden uitgewerkt of beter of anders kunnen:

- Een praktisch instrument om de toepassing van standaarden en richtlijnen te bewaken (kwaliteitsmonitor)
- Er is behoefte aan richtlijnen voor de opmaak van publicaties in braille. Er zijn blijkbaar verschillende manieren waarop de producenten werken. Voor deze aanpak lijkt het niet zozeer nodig dat er een werkgroep wordt opgericht, maar wel is het belangrijk dat brailleproducenten hierover samen met ervaringsdeskundigen in gesprek gaan. Mogelijk moet hiervoor een projectleider worden aangesteld.

...